

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 267/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť V. S., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. I. Š., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 91/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 91/03 **p o r u š i l** základné právo V. S., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 91/03 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. V. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 14. decembra 2005 č. k. I. ÚS 267/05-8 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť V. S., bytom B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. Š., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 91/03.

2. Z prijatej s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ je účastníkom konania, ktoré sa začalo na jeho návrh 4. júna 2003. Okresný súd uznesením č. k. 30 C 91/03-12 z 21. augusta 2003 konanie zastavil. S'ťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu 25. novembra 2003 odvolanie. Okresný súd jeho odvolanie (do doby podania s'ťažnosti ústavnému súdu) nepostúpil Krajskému súdu v Bratislave na odvolacie konanie.

3. S'ťažovateľ viackrát (11. februára 2004, 28. februára 2005, 2. mája 2005, 30. mája 2005) urgoval pokračovanie v konaní a na priet'ahy v konaní podal 3. októbra 2005 s'ťažnosť, čo však nevedlo k efektívnej náprave. Vo veci nie je do dňa podania jeho s'ťažnosti ústavnému súdu právoplatne rozhodnuté.

4. S'ťažovateľ žiada vydat' nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a priznal mu finančné zadost'učinenie vo výške 300 000 Sk.

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho poverenou predsedníčkou, podaním sp. zn. Spr. 3009/2006 z 22. marca 2006, k opodstatnenosti sťažnosti však nezaujal stanovisko. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ vo svojom podaní z 5. apríla 2006 ústavnému súdu len oznámil, že súhlasí s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s predloženým dokumentačným materiálom dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 91/03:

Sťažovateľ 4. júna 2003 podal okresnému súdu „*Návrh na rozvod manželstva*“ s odporkyňou D. S.

Okresný súd 5. augusta 2003 stanovil termín pojednávania na 21. august 2003. Na tomto pojednávaní (bez prítomnosti účastníkov konania) konanie zastavil z dôvodu, že „*Na tunajšom súde sa už v čase podania horeuvedeného návrhu viedlo pod sp. zn. Nc 382/02 konanie tých istých účastníkov s totožným predmetom konania a s rovnakými skutkovými okolnosťami*“. Uznesenie bolo doručené sťažovateľovi a aj odporkyni 12. novembra 2003.

Sťažovateľ 25. novembra 2003 napadol uznesenie odvolaním.

Predseda okresného súdu „*Opatrením*“ z 1. marca 2005 pridelil predmetnú vec na konanie a rozhodnutie Mgr. M. D. ako zastupujúcemu sudcovi.

Sťažovateľ 28. februára 2005 listom adresovaným predsedovi okresného súdu žiadal zabezpečiť „*riadne pokračovanie v konaní*“.

Predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr. 3233/2005 z 1. marca 2005 právnej zástupkyňi sťažovateľa oznámil, že vec bola 1. marca 2005 pridelená zastupujúcemu sudcovi.

Sťažovateľ 9. februára 2005 doplnil svoje odvolanie proti uzneseniu z 21. augusta 2003 o správnu spisovú značku predmetnej veci.

Pokynom sudcu z 1. apríla 2005 bol súdny spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi „*na procesné úkony – odvolanie navrhovateľa*“.

Sťažovateľ 1. júna 2005 urgoval pokračovanie v konaní.

Vo veci konajúca sudkyňa (JUDr. D. L.) písomne 22. júna 2005 poverila vyššieho súdneho úradníka výkonom úkonov súvisiacich s prípravou súdneho spisu na predloženie odvolaciemu súdu.

Sťažovateľ 7. októbra 2005 podal okresnému súdu sťažnosť na prieťahy v konaní.

Okresný súd uznesením z 23. novembra 2005 opravil svoje uznesenie č. k. 30 C 91/03-12 z 21. augusta 2003 tak, že číslo konania má správne zniet' 18 C 91/03.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

2. Ako už bolo vyššie konštatované, okresný súd k opodstatnenosti sťažnosti nezaujal žiadne stanovisko.

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre naplnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02). Toto konštatovanie sa týka tak rozhodnutia vo veci samej (čo by malo byť pravidlom), ako aj procesných rozhodnutí smerujúcich k právoplatnému ukončeniu konania (napr. jeho zastavením).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr.

I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 91/03, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako navrhovateľ, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pri hodnotení podľa kritéria zložitosti posudzovanej veci ústavný súd konštatuje absenciu vplyvu zložitosti na doterajšiu dobu posudzovaného konania a postup okresného súdu v ňom (najmä po podaní odvolania voči uzneseniu o zastavení konania).

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, t. j. správania sťažovateľa v predmetnom konaní, ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu podstatnú skutočnosť, ktorá by mala vplyv na dĺžku, resp. priebeh konania v posudzovanej veci.

3.3. Ústavný súd ďalej skúmal postup okresného súdu v posudzovanom konaní z hľadiska zisťovania eventuálnych dôvodov (príčin) sťažovateľom namietaného porušenia označeného základného práva.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v predmetnej veci od jej nápadu na okresný súd (4. júna 2003) dosiaľ trvá skoro tri roky a vo veci ešte nie je (vzhľadom na nepredloženie predmetného súdneho spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní) právoplatne rozhodnuté.

Na základe posúdenia postupu okresného súdu v predmetnej veci ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v období od 25. novembra 2003 (odvolanie sťažovateľa) dosiaľ, teda vyše 29 mesiacov (keď 22. novembra 2005 vykonal jediný procesný úkon, ktorým opravil spisovú značku svojho predchádzajúceho uznesenia z 21. augusta 2003), t. j. skoro dva a pol roka, nečinný, resp. bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nevykonal relevantné kroky smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ po podaní odvolania voči uzneseniu o zastavení konania nachádza. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom, ktoré

neboli spôsobené zložitou veci ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal (aj keď to sťažovateľ výslovne nepožadoval) okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk z dôvodu, že *„Terajší stav, v akom sa konanie nachádza ma dlhodobo zaťažuje. S manželkou nežijeme v spoločnej domácnosti od r. 2001. V záujme vyriešenia nášho ďalšieho spolužitia a vyriešenia osobných pomerov som v júni 2003 podal návrh na súd s tým, že následne po rozhodnutí súdu si budem môcť zariadiť svoje osobné ako aj majetkové pomery. Od podania návrhu bol súd schopný vydať jedno nesprávne uznesenie, ktoré mi podľa môjho názoru komplikuje život. Z terajšieho stavu veci, keď je zo strany štátu porušované moje ústavné právo som doslova zúfalý. (...) V dôsledku prietahov v konaní súdu som nútený zotrvať v manželstve, ktoré absolútne neplní žiadnu funkciu, daný stav zhoršuje vzťahy medzi mnou a mojou manželkou a tento stav nepriaznivo ovplyvňuje aj naše maloleté dieťa. V neposlednom rade si nemôžeme usporiadať ani naše majetkové pomery“.*

Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal za dôvodné priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu považuje za primerané vo výške 40 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Keďže sťažovateľ si náhradu trov konania neuplatnil, ústavný súd sa jej priznaním nezaoberal.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2006